

Schoonmaak

Factsheet arbeidsmarkt

30 maart 2017

Werkgelegenheid: omvang en ontwikkeling

- In deze factsheet worden afwisselend cijfers getoond over de **brede schoonmaaksector** en over de **beroepsgroep schoonmakers**. Schoonmakers kunnen werken in de schoonmaaksector maar ook in dienst zijn van bedrijven uit andere sectoren of uitzendbureaus.
- De schoonmaaksector is een relatief kleine sector in de economie (1% van productie). De totale productie bedroeg in 2016 zo'n **€6,9 miljard**.

Omzetgroei verwacht in 2017 en 2018

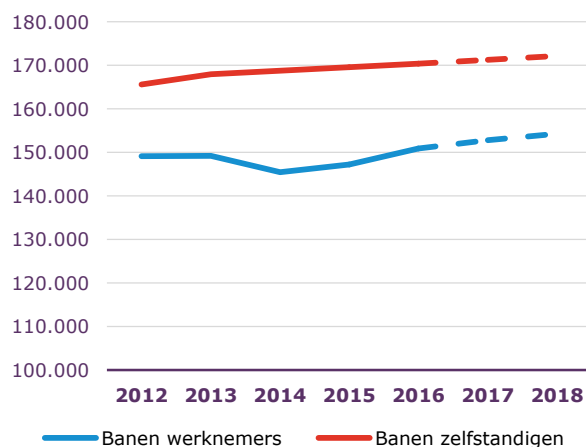
Er zijn zo'n 8.800 bedrijven actief in de interieurreiniging van gebouwen. Dit is veruit de grootste deelsector binnen de schoonmaakbranche.

Circa 94% van de schoonmaakbedrijven heeft maximaal 10 werkzame personen. De sector kent vooral veel eenmanszaken, namelijk 73%.

Ten tijde van de crisis is door bedrijven sterk bezuinigd op de (externe) diensten van schoonmaakbedrijven. Nu de crisis voor een groot deel voorbij is, neemt ook de vraag naar dit soort diensten weer toe. Naar verwachting groeit de productie in de sector in **2017 met +2%** en in **2018 met +1,3%**.

Ontwikkeling werkgelegenheid schoonmaaksector*

2012-2016 realisatie, 2017-2018 prognose

Bron: CBS, prognoses UWV (update januari 2017)

* Tot de schoonmaaksector worden in deze cijfers ook medewerkers van hoveniersbedrijven gerekend. Dit is echter een klein deel van de totale schoonmaaksector: zo'n 11% van alle werknemersbanen in 2014.

Bedrijven in de schoonmaaksector

Kwartaal 1 2017, afgerond op 50-tallen

Bedrijven	aantallen	%
Schoonmaakbedrijven	13.800	96%
Interieurreiniging gebouwen (bijv. kantoren, scholen, ziekenhuizen)	8.800	61%
Gespecialiseerde reiniging gebouwen (w.o. glazenwassers en schoonsteenvegers)	3.650	25%
Gespecialiseerde reiniging overig, m.n. industriële reiniging	1.350	9%
Facility management	600	4%
Totaal schoonmaaksector	14.400	100%

Bron: CBS Statline

Vanaf 2012 vooral banengroei onder zelfstandigen

In 2016 telt de schoonmaaksector in totaal zo'n 321 duizend banen. Hiermee beslaat de sector circa 3,2% van de totale werkgelegenheid. Er zijn **151 duizend banen van werknemers**. De sector heeft **ruim 170 duizend banen voor zelfstandigen**. Het is daarmee een van de weinige sectoren waar meer zelfstandigen werken dan werknemers.

Als gevolg van de crisis daalde het aantal werknemersbanen in de sector tussen 2012 en 2014 nog met bijna 4.000. In die periode steeg het aantal banen van zelfstandigen wel met ruim 3.000. Tussen 2014 en 2016 nam de werkgelegenheid rap toe. Er kwamen meer dan 5.000 werknemersbanen bij en bijna 2.000 banen van zelfstandigen.

Verwachte jaarlijkse groei van 3.000 banen in 2017 en 2018

De arbeidsmarkt trekt de komende jaren vermoedelijk weer aan door de stijgende vraag naar schoonmaakdiensten. De werkgelegenheid stijgt in **2017 en 2018** naar verwachting met **1.700 werknemersbanen per jaar** (+1,1% per jaar) en **1.300 banen van zelfstandigen** (+0,8% per jaar).

Top 5 meest omvangrijke beroepen in de schoonmaaksector

2014/'15, werkzame personen

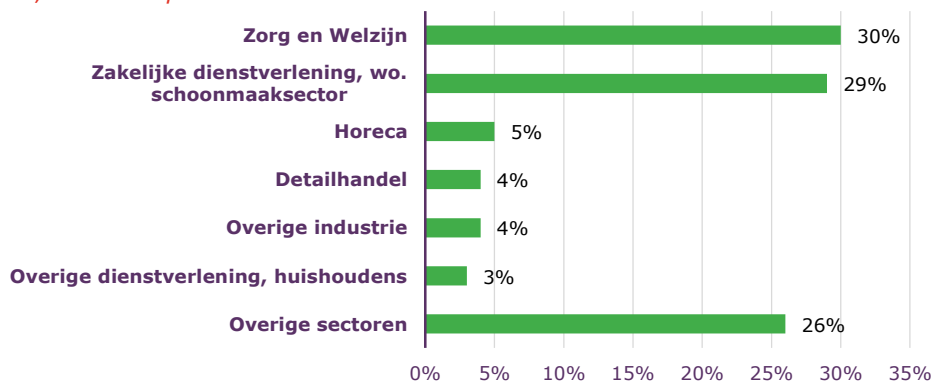
1. Schoonmakers in hotels, kantoren e.d.
2. Huishoudelijke hulpen en schoonmakers in huishoudens
3. Glazenwassers
4. Toezichthouders huishoudelijk en reinigingspersoneel in kantoren, hotels e.d.
5. Thuishulpwerkers

Bron: CBS op verzoek UWV

In de onderstaande figuren wordt ingegaan op de beroepsgroep schoonmakers. In totaal werken er in 2016 ongeveer **257 duizend schoonmakers** in Nederland, verdeeld over meerdere sectoren. Te zien is dat slechts een relatief klein deel van de schoonmakers (in 2014/'15) werkt in de brede schoonmaakbranche:

Waar werken de schoonmakers?

2014/'15, werkzame personen

Bron: ROA

Werkgelegenheid: kenmerken

Arbeidsvorm schoonmakers in flexibele dienst

2016, werkzame personen

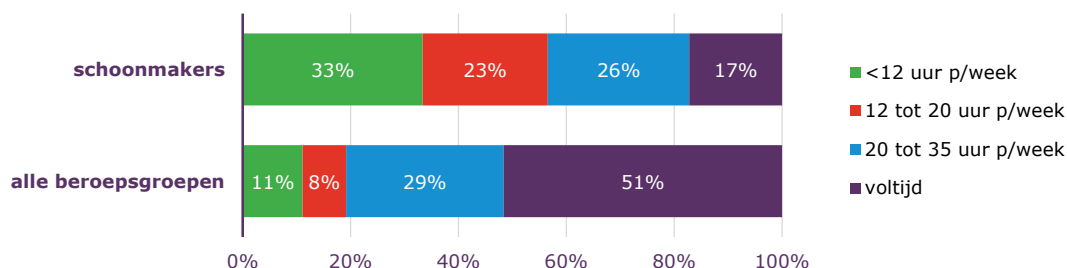
Bron: CBS Statline

61% van de beroepsgroep schoonmakers bestaat uit vaste werknemers in loondienst. Circa **39%** is een schoonmaker in flexibele dienst of is werkzaam als zelfstandige.

Binnen de groep schoonmakers in loondienst met een flexibele arbeidsrelatie, werkt een groot deel als **inval-/oproepkracht** (32%), werkt tijdelijk **zonder vaste uren** (18%) of heeft een **tijdelijk contract voor minder dan een jaar** (14%). Deze vormen van flexibele arbeid bieden over het algemeen de minste zekerheid voor een werknemer.

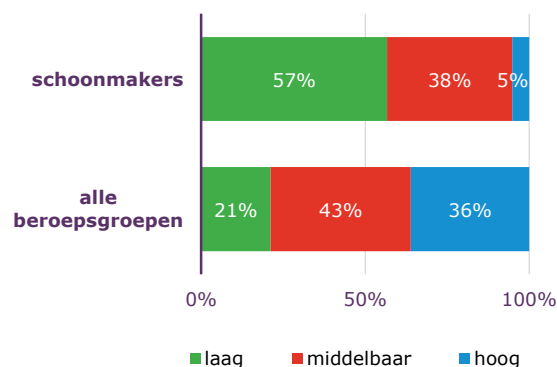
Schoonmakers werken gemiddeld zo'n **18,5 uur per week**. Dit is weinig in vergelijking tot alle sectoren samen (31 uur p/week).

Meer dan de helft van de schoonmakers werkt minder dan 20 uur 2016, werkzame personen

Bron: CBS Statline

Merendeel schoonmakers is laagopgeleid 2016, werkzame personen

Bron: CBS

Circa **57%** van de werkzame schoonmakers is **laagopgeleid**. Dit betekent dat maximaal een diploma op mbo niveau 1 is behaald. Over alle sectoren ligt het aandeel laagopgeleiden veel lager (22%). Om als (reguliere) schoonmaker te werken zijn geen opleidingseisen vereist.

Er bestaat veel **laaggeletterdheid** onder schoonmakers. Meer dan de helft van alle werkenden in de brede schoonmaaksector is laag- of matig geletterd.

Bronnen: Sectorplan Schoonmaak.
ECBO (2015) *Geletterdheid naar sectoren*.

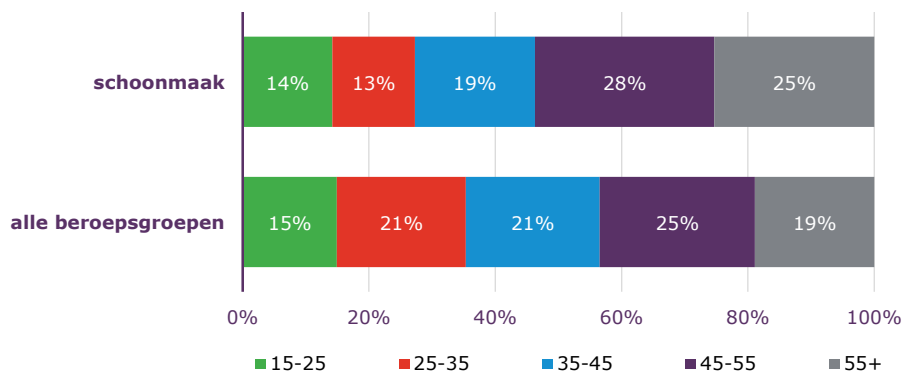
Aandeel vrouwen en niet-westerse allochtonen is hoog

In 2016 is ongeveer **76%** van de schoonmakers **vrouw**. Dit is hoog, want gemiddeld over alle beroepsgroepen is slechts 46% een vrouw (CBS).

De beroepsgroep schoonmakers biedt relatief veel werkgelegenheid voor niet-westerse allochtonen. Circa **22%** van de beroepsgroep is een **niet-westerse allochtoon** (tegenover 10% gemiddeld). (Bron: ROA, over 2014/'15)

...Schoonmakers hebben vaker dan gemiddeld een flexibele aanstelling en een kortdurend contract. Ook zijn schoonmakers vaak laagopgeleid en ouder dan 45 jaar...

Merendeel schoonmakers is ouder dan 45 jaar, kwart is 55+ 2016, werkzame personen

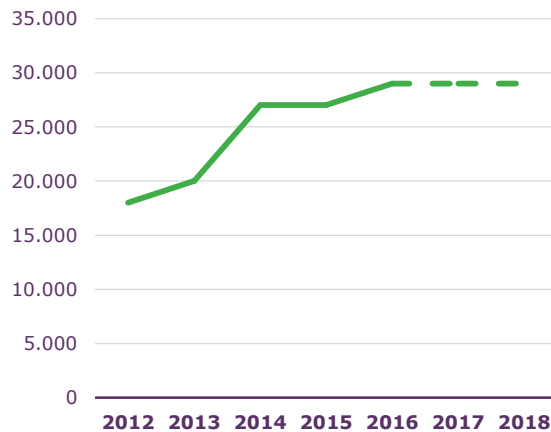

Bron: CBS

Vacatures

Vacaturemarkt stabiliseert

2012-2016 realisatie, 2017-2018 prognose*

Bron: UWV

* Alleen deze grafiek is inclusief hoveniersbedrijven (ruim 8% van vacatures in de schoonmaaksector in 2015/'16)

Vraagontwikkeling schoonmaaksector naar beroepsniveau

2012/'13 – 2015/'16, afgerond op 100-tallen

Functieniveau	2012/'13	2015/'16	mutatie
Elementair /lager	16.500	24.000	+46%
Middelbaar	1.500	1.400	-2%
Hoog	1.000	1.700	+66%
Totaal	18.900	27.100	+43%

Bron: UWV

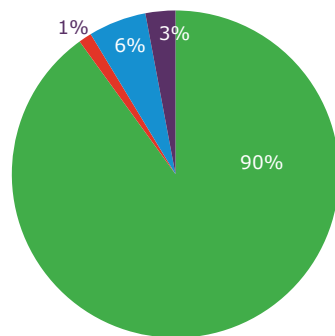
Hoge vervangingsvraag schoonmakers tot 2020

Het Researchcentrum voor onderwijs en arbeidsmarkt (ROA) verwacht dat er tussen 2015 en 2020 alleen al door **vervanging** van zittend personeel meer dan **73 duizend baanopeningen** ontstaan.

Onder andere vergrijzing en het hoge verloop onder personeel (door flexibele arbeidsrelaties) zorgen hiervoor.

Waar zitten de schoonmaakvacatures?

2015/'16

- Interieurreiniging van gebouwen
- Gespecialiseerde reiniging gebouwen
- Gespecialiseerde reiniging overig (m.n. industrie)
- Facility management

Bron: UWV

Top 5 vacatures in de schoonmaaksector

2015/'16

1. Schoonmaker (interieur bedrijven, instellingen)
2. Huishoudelijk medewerker (hotel, instelling)
3. Reinigingsmedewerker
4. Glazenwasser
5. Objectleider schoonmaak

Bron: UWV

Trends, kansen en bedreigingen

Bedreigingen voor de omzet

Voor 2017 wordt een productiegroei van 2% verwacht voor de schoonmaakbranche. Experts zien voor de middellange termijn echter enkele bedreigingen voor schoonmaakbedrijven, waardoor de groei mogelijk wat wordt afgeremd.

- De schoonmaakmarkt is sterk verzadigd. Er zijn enkele grote spelers, maar steeds meer kleine spelers. Opdrachtgevers zien schoonmaak als een commodity, een product of dienst waarvan de waarde (bijna) volledig door de markt wordt bepaald.

De schoonmaakmarkt wordt hierdoor steeds meer beschouwd als een vechtmak met lage marges. Wel bestaat er sinds enkele jaren de Code Verantwoordelijk Marktgedrag. Dit is een leidraad voor opdrachtgevers, opdrachtnemers en inleners, waarin sociaal verantwoord en respectvol gedrag in de schoonmaak- en glazenwassersbranche wordt aangemoedigd.

- Als gevolg van Het Nieuwe Werken worden er steeds minder kantoorruimtes gebruikt. Ook het efficiënter gebruik van bedrijfslocaties drukt het aantal schoon te maken vierkante meters.

Inbesteden schoonmaak Rijksoverheid

Het kabinet Rutte II heeft in 2014 besloten om de schoonmaakdiensten op de rijksoverheidsgebouwen in eigen beheer te laten uitvoeren. De Rijksschoonmaakorganisatie is op 1 januari 2016 gestart. Tot aan 2020 zullen uiteindelijk zo'n 2.000 schoonmakers in dienst van het Rijk komen. Het in eigen beheer uitvoeren van de schoonmaak verloopt via de weg van de geleidelijkheid, afhankelijk van de uitfasering van bestaande contracten tussen schoonmaakbedrijven en Rijksorganisaties. Het kabinet wil met dit beleid dat schoonmakers weer als gewone collega's deel uit maken van de overheid als organisatie.

Specialisatie of verbreding?

Door de huidige vechtmakmarkt zorgen veel schoonmaakbedrijven dat ze onderscheidend zijn. Een aantal ondernemers kiest daarom voor verbreding, anderen juist voor specialisatie. De verbreding van de dienstverlening wordt voornamelijk gedaan door grotere bedrijven. Voorbeelden van dienstenuitbreiding zijn diensten als beveiliging en catering (allround facility management) of uitbreiding met schoonmaakdiensten in de zorg. Voor specialisatie liggen er kansen in de industriële schoonmaak, zoals installaties of vliegtuigen of reiniging bij calamiteiten.

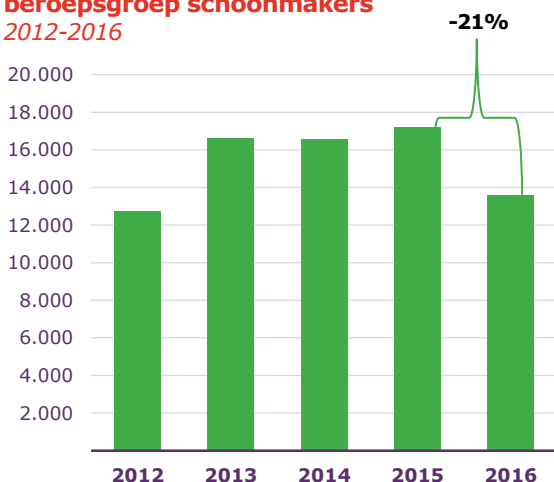
Bronnen: ABN Amro (2017). Insights. Schoonmaakbedrijven (insights.abnamro.nl/branche/schoonmaakbedrijven)
Rabobank (2017). Cijfers en trends. Schoonmaakbedrijven. (rabobankcijfersentrends.nl)
CodeSchoonmaak.nl. Code Verantwoord Marktgedrag. (Geraadpleegd op 15 maart 2017).

Waarde toevoegen voor klanten

Aspecten als gastvrijheid en beleving worden steeds belangrijker in de schoonmaakbranche. Bedrijven willen op die manier waarde toevoegen voor klanten. De schoonmaker wordt hierdoor steeds zichtbaarder en kan een rol innemen van gastvrouw of -heer. Schoonmakers gaan steeds meer meedenken met de klant over zaken als schoonmaakwijze en contractvorm. Door in te spelen op de specifieke wensen van de klant, wordt deze 'ontzorgd'. De schoonmaker raakt meer betrokken bij de organisatie van de klant.

WW-uitkeringen

Ontwikkeling instroom WW-uitkeringen beroepsgroep schoonmakers 2012-2016

Bron: UWV

Aantal nieuwe WW-uitkeringen schoonmakers daalt weer

Tussen 2015 en 2016 daalde het aantal nieuwe WW-uitkeringen vanuit de schoonmaaksector met 21%, naar circa 13.600 nieuwe WW-uitkeringen in 2016. In 2016 ligt dit aantal nog maar iets boven het oude niveau van 2012 (+7%).

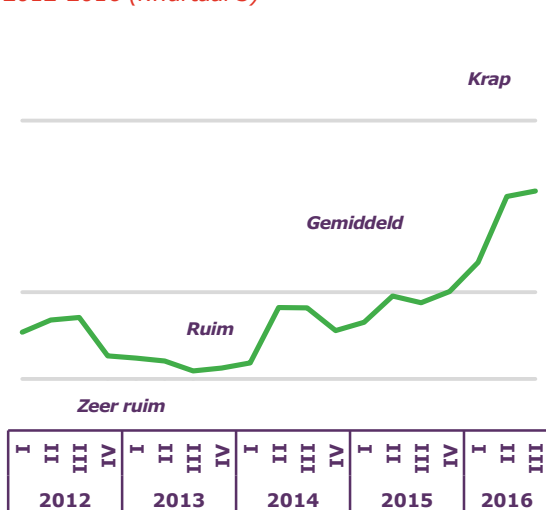
De WW-ontwikkeling tussen 2012 en 2016 verschilt echter sterk naar leeftijd:

- Voor jonge schoonmakers (<25 jaar) daalde het aantal nieuwe WW-uitkeringen met 20%.
- Onder de schoonmakers van 25 tot 50 jaar bleef het aantal nieuwe WW-uitkeringen stabiel.
- De werkloosheid onder schoonmakers van 50 jaar of ouder steeg de afgelopen jaren met 35%.

Het beroep 'schoonmaker interieur bedrijven, instellingen' beslaat meer dan de helft van het aantal WW-uitkeringen binnen de beroepsgroep

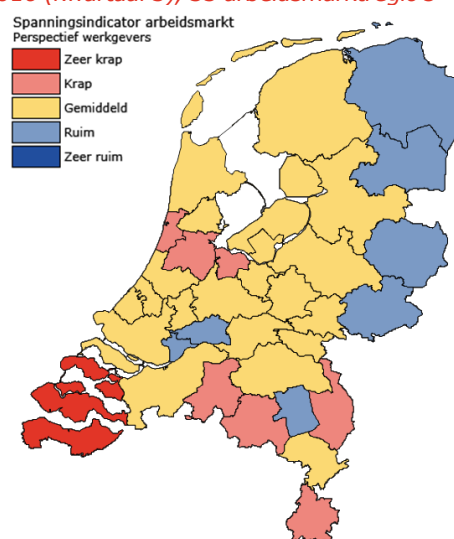
Kansen voor werkzoekenden

Ontwikkeling spanning op de arbeidsmarkt voor schoonmakers 2012-2016 (kwartaal 3)

Bron: UWV

Spanning op de arbeidsmarkt voor schoonmakers naar regio 2016 (kwartaal 3), 35 arbeidsmarktregio's

Bron: UWV

De door UWV ontwikkelde spanningsindicator berekent de verhouding tussen het aantal openstaande vacatures en het aantal kortdurend werkzoekenden (<6 maanden). Bij weinig openstaande vacatures en veel werkzoekenden is er sprake van een 'ruime' arbeidsmarkt. Dit duidt op overschotten. Als er juist weinig werkzoekenden zijn ten opzichte van het aantal vacatures is de arbeidsmarkt te typeren als 'krap'.

De verhouding tussen vraag en aanbod raakt voor schoonmakers steeds beter in balans. In het derde kwartaal van 2013 is er sprake van een **gemiddelde spanning op de arbeidsmarkt**.

Er zijn echter nog steeds regio's met een ruime arbeidsmarkt voor schoonmakers, met name in het noorden en het oosten van Nederland (blauwgekleurde regio's). Daar staat tegenover dat er ook arbeidsmarktregio's zijn met een krappe arbeidsmarkt (roodgekleurde regio's). In **Zeeland** is er zelfs sprake van een zeer krappe arbeidsmarkt (donkerrood). Dit heeft te maken dat hier in het seizoen een sterke vraag is naar schoonmakers van vakantiehuisjes.

Vooral goede kansen voor gespecialiseerde schoonmakers

De schoonmaak biedt veel werkgelegenheid voor laagopgeleiden. De kansen op werk voor de 'reguliere' schoonmaker (interieur bedrijven, instellingen) liggen rond het gemiddelde ten opzichte van alle beroepen. Hoewel er steeds meer vacatures ontstaan, blijft de concurrentie onder werkzoekenden een factor. Betere arbeidsmarktkansen zijn er voor meer gespecialiseerde schoonmakers. Hiervoor is een opleiding vaak wel vereist. Zo zijn er goede kansen op werk voor:

- medewerker autowasstraat/autopoetser
- industrieel schoonmaker (machines, installaties), schoonmaker calamiteiten, straler
- gevelreiniger
- glazenwasser
- schoonmaker cleanrooms

Opleidingstraject

Goed opgeleide schoonmakers hebben meer kans op een baan dan schoonmakers zonder opleiding. De Raad voor Arbeidsverhoudingen Schoonmaak- en Glazenwassersbranche (RAS) heeft een **opleidingstraject voor schoonmakers** in het leven geroepen. Werkgevers die medewerkers een (vak)opleiding bieden, worden financieel tegemoet gekomen.

Colofon

Uitgave: UWV Afdeling Arbeidsmarktinformatie en -advies

Inlichtingen: freek.kalkhoven@uwv.nl

Auteur: Freek Kalkhoven